

РЕШЕНИЕ

№ 449

гр. София, 19 септември 2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, Наказателна Колегия, първо наказателно отделение, в публичното съдебно заседание на двадесет и трети февруари, две хиляди двадесет и четвърта година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Валя Рушанова

ЧЛЕНОВЕ: Красимир Шекерджиев

Светла Букова

при участието на секретаря Елеонора Михайлова и прокурора Атанас Гебрев, като разгледа докладваното от съдия Шекерджиев КНД №1066 по описа за 2023 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството пред ВКС е образувано по касационен протест на прокурор от Апелативна прокуратура- гр. София, срещу решение №13 от 19.01.2023 г., постановено по ВНОХД №254/2022 г. по описа на Апелативен съд- гр. София.

С присъда №6440, постановена на 12.12.2016 г. по НОХД №20141200200074/2014 г. по описа на Окръжен съд- гр. Благоевград, подсъдимите Н.Д. Й., В. С. Г. и А. В. А. са признати за невиновни в това, че на 16.04.2012 г., около 03 часа в гр. Сандански, в съучастие помежду си като съизвършители, са направили опит умишлено да умъртвят А. Р. М., като деянието е извършено по начин и със средства опасни за живота на мнозина- чрез използване на две взривни устройства с основен заряд на взривното вещество 50 гр. ТАТП (ацетонов прекис) и допълнителен заряд от взривно вещество амониева селитра, като деянието е останало недовършено по независещи от подсъдимите причини, като на основание чл.304 НПК са оправдани по обвинението да са извършили престъпление по чл.116, ал.1, т.6, във вр. с чл.115, във вр. с чл.20, ал.2 и чл.18, ал.2 НК.

С присъдата подсъдимите Н. Д. Й., В. С. Г., А. В. А. и С. А. С. са признати за невиновни за това, че на 29.06.2012 г. около 05:50 часа в гр. Сандански, пред клуб „Еврором“, в съучастие помежду си като съизвършители, умишлено са умъртвили М. Д. И. (починал на 29.07.2012 г.), като деянието е извършено по начин и със средства опасни за живота на мнозина- чрез използване на поставено на публично място на самоделно взривно устройство с основен заряд от взривно вещество- около 200 гр. триацетиллов трипероксид и вторичен заряд- амониев нитрат и по особено мъчителен начин за убийтия, като на основание чл.304 НПК подсъдимите са оправдани по повдигнатите им обвинения по чл.116, ал.1, т.6, във вр. с чл.115, във вр. с чл.20, ал.2 НК.

С присъдата са отхвърлени изцяло като неоснователни предявените от С. Д. И., С. М. И. и С. М. И. срещу четиримата подсъдими граждански искове- съответно в размер на 200 000 лева за първия граждански ищец и по 100 000 лева за останалите двама, представляващи обезщетение за претърпени неимуществени вреди в резултат на извършеното на 29.06.2012 г. деяние с пострадал М. И..

С присъдата е отхвърлен изцяло като неоснователен предявения от А. Р. М. срещу подсъдимите Й., Г. и А. граждански иск в размер на 100 000 лева, представляващ обезщетение за извършеното на 16.04.2012 г. деяние.

Направените по делото разноски в размер на 7 221, 49 лева са останали в тежест на Държавата.

С въззивно решение №310 от 17.07.2019 г., постановено по ВНОХД №294/2017 г. по описа на САС постановената първоинстанционна присъда е изцяло потвърдена.

С касационно решение №14 от 15.05.2020 г. въззивното решение е изцяло отменено и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

С въззивно решение №10015 от 19.03.2021 г., постановено по ВНОХД №481/2020 г. по описа на САС постановената първоинстанционна присъда е изцяло потвърдена.

С касационно решение №60188 от 16.03.2022 г. въззивното решение е изцяло отменено и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

С въззивно решение №13 от 19.01.2023 г., постановено по ВНОХД №254/2022 г. по описа на САС постановената първоинстанционна присъда е изцяло потвърдена.

В касационния протест се сочи касационното основание по чл.348, ал.1, т.2 НПК.

Държавното обвинение поддържа, че съдът е постановил въззивния съдебен акт като е нарушил разпоредбите на чл.13 и чл.14 НПК и е направил погрешни изводи въз основа на неправилен анализ на доказателствата по делото. Твърди, че в хода на производството са събрани множество косвени доказателства, които водят до единствения възможен извод, че всички подсъдими са извършили престъпленията, в които са обвинени. В подкрепа на тази теза се сочи заключението на приетата по делото експертиза- протокол №52, която установява, че използваните вещества при изработването на самоделното взривно устройство, с което е убит пострадалия И. са идентични със следите, открити по ръцете и дрехите на всички подсъдими. Твърди се, че при извършеното претърсване в дома на подсъдимия Г. са открити предмети, които могат да бъдат използвани за изработване на взривното устройство, използвано при осъществяване на престъплението с пострадали М.. Моли да бъде съобразено и това, че именно този подсъдим е получил пратка, която съдържа перхидрол, който е химическо съединение, от което се получава утротропинов прекис- взривно вещество, използвано за извършване първо по време престъпление.

Като допълнителни аргументи в подкрепа на тезата за съпричастност на подсъдимите е посочено и това, че подсъдимият Й. е получил пратка съдържаща алуминиев прах, както и заключението на приетата по делото компютърно-техническа експертиза, която установява, че Г.и А. са се намирали в близост до жилището на пострадалия М. и са водили разговори както помежду си, така и на телефона на свидетелката Т. (приятелка на единия), на която са звънели и другите двама подсъдими.

Предлага да се отчете и съдържащата се в показанията на свидетеля К. информация, че е забелязал в района, където е извършено първото престъпление две бягащи момчета, като едното от тях е имало странна походка, които са се насочили и са се качили в автомобил наподобяващ „Опел А.“- идентичен с този ползван от семейството на подсъдимия Й..

Държавното обвинение поддържа, че авторството на подсъдимите по отношение на престъплението осъществено на 16.04.2012 г. се установява и от

показанията на анонимните свидетели с идентификационни номера 2, 7 и 8, които са убедени, че именно тримата подсъдими са го извършили.

Прокуратурата твърди, че неправилно въззивният съд е анализирал и доказателствата, относими към инкриминираното деяние извършено на 29.06.2012 г., като не са отчетени заключенията на приетите по делото химически експертизи, които установяват следи от триацетонов трипероксид (идентичен с този съдържащ се във взривното устройство) по ръцете и дрехите на всички подсъдими и заключението на приетата експертиза протокол №9, която установява съдържанието на компютърни файлове, в компютърни конфигурации, използвани от подсъдимите А. и Й.. В подкрепа на изводите за съпричастност на всички подсъдими са и показанията на анонимни свидетели с идентификационни номера 1, 2, 3 и 7, които са заявили, че знаят това, че подсъдимият Г. е изработил бомбата с помощта на подсъдимите А. и Й., както и това, че Г. и А. са я поставили пред клуб „Евророма“ в гр. Сандански. Моли да бъдат отчетени и показанията на свидетелите М., Б. и П., които поддържат, че са имали оперативна информация, че именно подсъдимите са отговорни към извършването на престъпленията.

В касационния протест се поддържа, че събраните в хода на производството доказателства установяват не само авторството на подсъдимите, но и това, че те са действали при условията на съизвършителство, като съучастници и са имали характерния за тази престъпна дейност общност на умисъла.

На тези основания се предлага атакувания въззивен съдебен акт да бъде отменен, всички подсъдими да бъдат признати за виновни по повдигнатите им обвинения, като им бъдат определени по справедливост предвидените в закона наказания.

В касационното съдебно заседание представителят на държавното обвинение поддържа касационният протест, като допълнително го аргументира с доводи, че въззивният съд за пореден път не е изпълнил дадените в предходното отменително касационно решение указания да бъдат обсъдени внимателно заключенията на приетите по делото експертизи, които установяват, че на първата инкриминирана дата, в близост до момента на извършване на престъплението подсъдимите Г. и А. са разговаряли докато са се движили (налице е прехвърляне на разговора, проведен по мобилен телефон от една мобилна клетка в друга) и са осъществили разговорите именно в близост до жилището на пострадалия М.. Поддържа, че неправилно са анализирани показанията на анонимните свидетели, като погрешно те са били преценени като твърде общи, като не е съобразено, че ако те са били по-конкретни това би компрометирало даващите показания лица и самоличността им би била разкрита.

Моли при преценка на доказателствени източници да бъдат отчетени всички доказателства и доказателствени средства и наред с това да бъде съобразено, че в хода на производството е безспорно установено, че четиримата подсъдими са били свързани помежду си не само с познанство или приятелство, но и със споделено негативно отношение към малцинствените групи, което представлява и мотив за извършване на двете престъпления с пострадали роми.

Представителят на държавното обвинение акцентира на откритите в дома на подсъдимия Г. множество предмети, които са били предназначени за изработване на взривни устройства, както и бележката открита при осъщественото престъпление с пострадал Младенов, на която е изобразен графичен символ (две светкавици) идентичен с този открит в компютъра на Г..

На тези основания прокурорът предлага атакувания въззивен съдебен акт да бъде отменен, като бъде отменена постановената първоинстанционна изцяло оправдателна присъда и четиримата подсъдими да бъдат признати за виновни в

извършването и на двете престъпления- предмет на производството, като им бъдат наложени наказания при условията на чл.55 НК.

Повереникът на частния обвинител и граждански ищец М. поддържа изцяло протеста и предлага той да бъде уважен. Моли да бъде прието, че в хода на воденото наказателно производство са събрани достатъчно убедителни доказателства, които установяват факта на извършване на престъпленията и авторството на четиримата подсъдими. Поддържа, че тези доказателства не са единствено косвени, защото показанията на разпитаните анонимни свидетели и откритите следи по подсъдимите от взривно вещество, идентично с използваното за извършване на престъпленията, подкрепят недвусмислено обвинителната теза.

На тези основания предлага да бъде отменено въззивното решение и бъде постановен съдебен акт, с който всички подсъдими да бъдат признати за виновни и им бъдат определени справедливи наказания.

Частният обвинител и граждански ищец А. М. поддържа казаното от повереника си и моли да бъде постановен правилен съдебен акт и бъдат наказани виновните, защото ако те не бъдат наказани в утрешният ден може да пострада някой невинен.

Защитникът на подсъдимия Й. моли подадения касационен протест да не бъде уважен, защото атакуваното въззивно решение е правилно, законосъобразно и обосновано. Поддържа, че съдът е направил задълбочен и правилен анализ на доказателствата в тяхната съвкупност и въз основа на този анализ е извел верни правни изводи. Събраните доказателства в хода на проведеното пред касационната инстанция съдебно следствие не могат до доведат до изводи, различни от вече приетите, а именно, че подсъдимият Й. не е съпричастен към повдигнатото му обвинение.

Защитата на подсъдимия Г. предлага касационния протест да бъде оставен без уважение, а атакуваното въззивно решение да бъде оставено в сила като правилно и законосъобразно.

Поддържа, че въззивният съд е направил верен анализ на доказателствата, като правилно е преценил, че липсва основание за постановяване на осъдителна присъда. Моли да не бъдат ценени протоколите, с които са били взети натривки от ръцете на Г., тъй като в съставения за това действие протокол за липсвали съществени реквизити- от къде са били взети натривките и кога е било осъществено това действие. Предлага да не бъде ценена и приетата експертиза-протокол 72, тъй като в нея е отразено, че са били изследвани обекти, които очевидно не са били налични, тъй като резултатите й са базирани не на самостоятелно изследване, а на експертната справка с идентична задача.

Защитата предлага да не бъде възприета тезата на прокурора, че подсъдимият Г. е разговарял с подсъдимия А. в близост до дома на пострадалия М., като бъде отчетено това, че домовете и на тримата попадат в обхвата на една и съща клетка на мобилен оператор и е невъзможно да бъде определено точното им местоположение.

Оспорва и тезата на държавното обвинение, че намерените в дома на подсъдимия Г. предмети (фитили за възпламеняване на пиротехнически изделия и следи от химични вещества, които влизат в състава на взривни смеси) са послужили за изготвяне на взривни устройства, като акцентира, че няма нито едно доказателство, което да подкрепя тази теза.

Защитата на този подсъдим поддържа, че обвинението за инкриминирано деяние, осъществено на 16.04.2012 г. почива единствено на предположения, като в показанията на свидетеля К. категорично не се съдържа информация, която да установява, че възприетия от този свидетел човек е подсъдимия Г.. Моли да бъде

отчетено, че казаното от него, че бягащият човек е бил със специфична походка категорично не го индивидуализира като евентуален извършител на престъплението.

Поддържа, че в показанията на полицейските служители- свидетелите М., Б. и В. не се съдържа информация, която подкрепя обвинителната теза, тъй като казаното от тях почива на съобщеното им от един от обвиняемите и то не като достоверна информация, а като предположение. Моли да бъде отчетено това, че ако действително полицейските служители са имали оперативна информация за съпричастността на Г. към извършените престъпления те са щели да предприемат по отношение на него своевременно действия, а не да извършат претърсване и изземване в дома му едва след като е било осъществено и второто по ред инкриминирано деяние.

Моли да бъде прието и това, че в заключенията на приетите по делото експертизи липсва категоричен отговор на въпросите, свързани с откритите в подсъдимите и използваните при направата на взривните устройства вещества, като вещите лица използват думата „вероятно“, което изключва възможността тези заключения да бъдат основание за постановяване на осъдителен съдебен акт.

На посочените основания защитата предлага атакуваното въззивно съдебно решение да бъде оставено в сила.

Защитникът на подсъдимия А. предлага протеста на Апелативна прокуратура- София да бъде оставен без уважение, тъй като същият съдържа единствено предположения. Моли да бъде преценено, че когато са взимани обтривките от А. не са присъствали поемни лица, а и изготвената впоследствие експертиза не ги е изследвала, а е направена въз основа на съставена преди това експертна справка. Присъединява се към доводите на останалите защитници и моли постановеното въззивно решение да бъде оставено в сила като правилно и законосъобразно.

Защитникът на подсъдимия С. пледира протеста на прокуратурата да бъде оставен без уважение и да бъде потвърдено решението на въззивния съд.

Моли да бъде отчетено това, че за пореден път в становището на държавното обвинение не се съдържа никаква информация за осъществените от този подсъдим действия, които да го свързват с повдигнатите му обвинения. Твърдението, че при второто инкриминирано деяние той се е „присъединил“ към останалите трима категорично не може да е достатъчно за да бъде повдигнато обвинение, тъй като това действие не представлява изпълнително деяние. Защитникът акцентира, че обвинението срещу останалите трима подсъдими е в много по- голяма степен конкретно и съдържа информация свързана с изработването на взривното устройство, неговото поставяне, наличието на специални знания у част от подсъдимите, като липсва каквато и да е подобна информация по отношение на подсъдимия С..

Именно тази липса на конкретна информация за осъществени от този подсъдим действия следва да бъде преценена като пречка да упражнено правото му на защита и да бъде оборено обвинението.

Защитникът моли да бъдат отчетени показанията на разпитан в хода на производството анонимен свидетел, който е категоричен, че С. не е участвал в поставянето на бомбата, като същият предполага, че той е участвал като „отцепка“. Предлага да не бъде изоставено разбирането, че обвинението не може да почива на предположения и да не бъде допуснато при постановяване на евентуален осъдителен неподлежащ на контрол съдебен акт едва в неговите мотиви да бъде отразено какво конкретно е осъществил С..

Защитникът оспорва и част от доказателствени източници, като твърди, че експертите, изготвили експертната справка и очевидно са били предубедени, защото резултатите от изследването са им били известни. Ето защо той поддържа, че не е процесуално редно те да бъдат назначени като вещи лица, респективно не е следвало да бъде ценено изготвеното от тях заключение.

Заключението се оспорва и по същество, като се твърди, че обективно не е възможно по ръцете на С. да е открит амониев нитрат, но да липсват следи от триацетонов трипероксид, а по дрехите му да бъдат открити и двете вещества, тъй като следите от първото вещество се заличават много по-лесно от второто чрез просто измиване, което води до невъзможност да бъде обяснено как следи и от двете вещества са попаднали по дрехите му след като липсват по ръцете.

Поддържа, че обсъжданите резултати дават основание да се обмисли възможността за инсценировка, свързана с умишлено замърсяване на ръцете и дрехите но този подсъдим.

Защитникът предлага тезата на прокуратурата да бъде преценена като абсолютно декларативна, неподкрепена както с доказателства, така и с конкретни факти и на затова моли да бъде оставен в сила атакувания въззивен съдебен акт.

Подсъдимият Й. поддържа казаното от защитника му. Предлага то да бъде възприето и моли за справедливо решение.

Подсъдимият Г. поддържа казаното от защитниците си. Твърди, че не е извършил престъпленията, в които е обвинен и моли да бъде потвърдена оправдателната присъда.

Подсъдимият А. моли да бъде отчетено, че повече от дванадесет години се защитава срещу едно абстрактно обвинение, в което липсва всякаква конкретика. Предлага да се обърне внимание на това, че от него не са взимани никакви натривки, както и това, че използвания от него мобилен телефон не се е намирал на място, различно от това, където се е намирал дома му. Моли да не се кредитират показанията на свидетеля К., като бъде отчетено това, че първоначално той поддържа, че възприетите от него бягачи лица са били две, а впоследствие се коригира и твърди, че те са три.

Пледира да бъде потвърдена присъдата на окръжния съд и решението на апелативния съд защото те са законосъобразни, обосновани и справедливи.

Подсъдимият С. не се явява в касационното съдебно заседание и не взима становище по касационния протест.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните в производството и извърши проверка на въззивния съдебен акт, намери следното:

Касационния протест е неоснователен.

Настоящото касационно производство е трето по ред. В рамките му бе проведено допълнително съдебно следствие, в хода на което бяха изслушани експертите, изготвили заключението на приетата химическа експертиза- протокол 72 и комплексната експертиза- протокол 95. При изслушването на вещите лица не бяха установени факти, различни от тези, които са били установени в хода на воденото до момента производство, като бе потвърдено, че тези експерти са извършили едно единствено изследване на предоставени им обтривки като резултатите от това изследване са били обективирани първоначално в изготвената за нуждите на разследването експертна справка, а впоследствие същите са вписани в заключението на химическа експертиза- протокол 72.

Пред настоящата инстанция вещите лица са категорични относно резултатите на извършените изследвания за налични следи след възпламеняване на взривното устройство с пострадал И., откритите следи от триацетонов трипероксид и амониева селитра. Те поддържат и изводите си, че при анализа на следи (от обтривките и такива иззети от вещи, намиращи се на мястото на взрива) не могат да бъдат проведени допълнителни анализи и да бъдат изследвани остатъчни киселини, а единствено може да бъде установена структурата на веществото, което прави невъзможен извод за идентичност (или общ произход) на съдържащото се вещество в обтривките и следите иззети след взрива.

Касационният съд намира за безпредметно да обсъжда въпросите свързани с момента на извършване на двете инкриминирани деяния, вида, структурата, взривателния механизъм и химическите вещества, съдържащи се в самоделните взривни устройства използвани за осъществяване на деянията, момента на извършване на деянията, уврежданията настъпили в помещението, използвано от пострадалия М. и тези причинени на пострадалия И., както и момента и причините за настъпване на смъртта на последния.

Съдът намира за безпредметно да анализира събраните многобройни доказателства и доказателствени средства, относими към изясняване на посочените по-горе обстоятелства с изключение на оспорените от страните показания на анонимните свидетели, показанията на свидетелите К., М., Б. и П., заключенията на изготвените експертизи- протокол 72 и комплексна експертиза- протокол 92 и процесуалните документи, с които са приобщени към доказателствената съвкупност изследваните обтривки, взети от всеки един от подсъдимите.

Всички доказателствени източници, извън посочените по-горе, са непротиворечиви, еднопосочни и не се оспорват от страните в производството. Ето защо е и безпредметно да бъдат анализирани за пореден път.

Съдът прецени, че към момента въпроса за процесуалната годност на протоколите за изземване на обтривки и микроследи от заподозряно лице (приложени на л.7- 10, т.8 от досъдебното производство), с които са приобщени към доказателствената съвкупност иззетите от четиримата подсъдими обтривки е обсъждан във всеки един от постановените до момента съдебни актове. Този съдебен състав приема, че със съставените протоколи не са иззети веществени доказателства (доколкото става въпрос за нарочно съставени предмети, съдържащи микроследи), а единствено сравнителни образци, които са били използвани във връзка с изследване на идентичност между тях и следите открити по предмети в близост до мястото на взрива по инкриминираното деяние с пострадал И..

В случая процесуалния ред е бил по чл.146 НПК (а не както е отразено в протоколите по чл.119 НПК), като очевидно той е бил използван за изготвяне на изследваните по-късно обтривки. Именно тези изводи са възприети от въззивния съд в атакуваното решение и като цяло същите са верни. Не могат да бъдат оставени без внимание възраженията на защитниците на всички подсъдими, относно това, че в посочените процесуални документи не се съдържа важна информация, която е от значение за преценка на законосъобразното извършване на действията по разследване. В протоколите липсва информация кога е извършено действието, колко обтривки са били направени (няма спор, че същите, съобразно разясненията на експертите, които са ги изследвали са различни по вид- те са на водна и ацетонова основа), от къде са били взети същите (ако е било от ръцете на подсъдимите в коя точно част и от коя част на дрехите им) и не на последно място дали тези действия са били извършени доброволно- със съгласието на всеки един от подсъдимите или чрез използване на принуда. Този въпрос е принципно важен, тъй като ако е липсвало доброволност при осъществяване на намесата, то по

аргумент от чл.146, ал.3 НПК за процесуалната годност на изготвения протокол е било необходимо законосъобразността на действието да бъде разрешено от съответния първоинстанционен съд преди извършването му.

Вярно е, че при извършване на обсъжданите действия по разследването са присъствали поемни лица (което не е било процесуално необходимо), но присъствието им не санира посочените недостатъци, защото не дава отговор на поставените по-горе въпроси. Такъв отговор не се и съдържа в показанията на поемните лица, депозирани при разпита им в качеството на свидетели.

Посочените принципни виждания нямат отношение към изхода на производството, тъй като и при приемане на процесуална годност на извършените действия и законосъобразно изземване на следи, обективирани в обтривките това не води до фактически изводи, които да са различни от вече приетите от предходните съдилища. Няма спор, че експертите са категорични, че не могат да установят идентичност между установените в обтривките химически вещества и тези използвани за направата на самоделното взривно устройство, което е причинило смъртта на пострадалия И.. Установено е сходство на химическия състав на откритите вещества, но не и това, че части от съдържащите се устройството вещества са открити по ръцете и дрехите на четиримата подсъдими.

Ето защо касационният съд прецени, че обсъжданите заключения не установят по несъмнен и категоричен начин (както твърди държавното обвинение) съпричастността на подсъдимите към извършване на престъпленията, в които са обвинени.

Съдът обсъди и възраженията на защитата за процесуалната годност и кредитирането на приетите по делото и оспорени химична и комплексна експертиза (съответно протокол 72 и протокол 95). Безспорно бе установено, че вещите лица, които са участвали в изготвянето на тези експертизи са идентични с тези съставили приложената по делото експертна справка. Няма спор и за това, че по своя характер изводите, отразени в експертната справка са идентични с тези вписани в протокол 72, както и това, че двата процесуални документа са изготвени въз основа на едно единствено изследване, тъй като повторното му извършване е било невъзможно предвид недостатъчния сравнителен материал, съдържащ се в обтривките.

Касационният съд категорично не може да сподели тезата на защитниците и на четиримата подсъдими, че посочените по-горе обстоятелства не дават възможност експертизите да бъдат ценени. Вярно е, че експертната справка няма процесуална годност и има значение единствено да насочи разследващите органи в хода на осъществяване на професионалната им дейност, но безспорно изготвянето на този документ от съответните специалисти не е основание те да не бъдат назначени като експерти и в това си качество да съставят след това процесуално годна експертиза. Няма спор, че предмет на обсъжданите експертизи е установяването на факти, които по силата на чл.144 НПК следва да бъдат предмет на експертизи, както и това, че вещите лица, които са ги изготвили (или участвали в екипа, който ги е изготвил) са специалисти, притежаващи необходимите специални знания в областта на науката, изискуеми от чл.144, ал.1 НПК. Те са извършили съответното изследване и са достигнали до конкретни и ясни резултати, които впоследствие са обективирали в обсъжданите заключения. Това, че изследването е използвано и при изготвяне на експертната справка, приложена по делото, по никакъв начин не може да бъде основание да не бъдат кредитирани правилно назначените експертизи със задачи свързани с основния факт на доказване или да бъде преценено, че вещите лица, участвали при съставяне на заключенията и на експертната справка са предубедени. В тази връзка следва да

бъде посочено това, че съдебната практика познава множество случаи (например при изготвяне на съдебномедицинска експертиза на труп) когато са изготвени повече от една експертизи с идентични или различни задачи при извършено едно единствено изследване (аутопсия на труп).

Ето защо касационният съд се солидаризира с възприетото от предходните съдебни състави, че приетите по делото експертизи, установили химическия състав на използваното взривно вещество във взривеното самоделно устройство по второто обвинение и този на намерените следи по обтривките са изготвени съобразно изискванията на процесуалния закон и правилно са били ценени.

Съдът обсъди показанията на разпитаните по делото анонимни свидетели и се съгласи с изводите на въззивния съд, че те не установяват по несъмнен и категоричен начин съпричастността на който и да е от подсъдимите в извършване на инкриминираните деяния. Правилно съдът е преценил, че в показанията на свидетел с идентификационен номер осем се съдържат единствено твърдения за интересите на подсъдимите, но липсва информация на какво почиват тези твърдения и как свидетелят е достигнал до тези изводи. В тази връзка не без значение е и това, че този свидетел поддържа, че не познава нито един от четиримата подсъдими.

В показанията на свидетеля с идентификационен номер седем се съдържат конкретни твърдения, основани на лична убеденост, че и четиримата подсъдими са съпричастни към извършването на престъплението с пострадал И., като се твърди, че взривното устройство е било изготвено от подсъдимия Г., впоследствие е поставено от него и подсъдимите Й. и Г. на мястото на взрива, а участието на С. се е изразявало в това, че той е пазил на сто метра от това място.

Свидетелят е обяснил, че тази информация му е станала известна след като е възприел разговор, воден между четиримата, който се е водил в негово присъствие и в присъствие на други лица, за които не дава информация кои са били. В показанията си този свидетел поддържа, че подсъдимият Г. е изработил взривното устройство, което е използвано на 16.04.2012 г. (когато пострадал от инкриминираното деяние е свидетелят М.), като поддържа, че не знае дали останалите трима подсъдими са съпричастни към извършване на деянието.

Предходните съдебни състави подробно и вярно са анализирали показанията на този свидетел като правилно са приели, че те не са конкретни по отношение на първото по време инкриминирано деяние (това с пострадал М.) от една страна, а от друга показанията на този свидетел са противоречиви по отношение на второто инкриминирано деяние (с пострадал И.). Информацията, съдържаща се в показанията му противоречи на показанията, дадени от свидетел с идентификационен номер 2 по отношение на това кой е поставил взривното устройство пред клуб „Евророма“ (първият твърди, че подсъдимият Г. я е изготвил, а вторият, че я е поставил), както и по отношение на действията на всеки един от четиримата подсъдими след извършване на второто по време инкриминирано деяние. Вярно е, че в показанията си този свидетел е категоричен, че е възприел лично разговор между четиримата по отношение на осъществените от тях действия, но той не дава информация кога, къде и с участието на кого е проведен този разговор и затова извода на предходните съдебни състави, че това обстоятелство остава неподкрепено от други доказателствени източници е верен. Показанията на този свидетел се опровергават и от обясненията на всички подсъдими, които поддържат неотклонно, че не са съпричастни с извършването и на двете инкриминирани деяния, не са поддържали близки отношения помежду си и на инкриминираните дати не са били заедно и никога не са водили такъв разговор.

Правилно предходните съдебни състави са анализирали и показанията на свидетели с идентификационни номера 1 и 2, като са приели, че те по своя характер са общи, не съдържат никаква конкретни обстоятелства, а единствено установяват субективното убеждение на двамата свидетели, че подсъдимите са членове на организация „Скинари“ (заявено от свидетел с идентификационен номер 1), че се познават помежду си, и че подсъдимият Г. има познания да изработи бомба (свидетел с идентификационен номер 2). Показанията на последния свидетел са и вътрешно противоречиви, защото той първоначално твърди, че Г. е изработил взривното устройство, използвано за инкриминираното деяния с пострадал И., а впоследствие твърди, че не знае кой го е направил, но смята, че Г. е участвал в поставянето му.

Този свидетел поддържа, че четиримата подсъдими след осъществяване на второто инкриминирано деяние са били заедно на кафе-обстоятелство, което е опровергано, тъй като по делото е установено по несъмнен и категоричен начин, че около осем сутринта те са били задържани на различни места и не са били заедно.

Законосъобразно предходните съдебни състави са анализирали и показанията на свидетел с идентификационен номер 8 като са преценили, че те не съдържат полезна информация, а единствено общи сведения. Единствената полезна информация в показанията на този свидетел е за това, че четиримата подсъдими са се познавали и са имали обща ненавист към ромите.

Касационният съд напълно споделя и изводите на въззивната инстанция, че показанията на полицейските служители Б. и П. не следва да бъдат ценени по отношение на информацията станала им известна въз основа на проведена оперативна беседа със задържания подсъдим С. преди той да придобие качеството на обвиняем. Многократно касационната инстанция е посочвала, че е допустим разпит на полицейски служители в качеството на свидетели, в това число и по отношение на факти и обстоятелства, относими към предмета на воденото наказателно производство, но само и единствено когато те имат характер на първични доказателствени източници, не и когато са с произведен характер. Възпроизвеждането на сведения, станали известни на полицейските служители в хода на осъществена от тях оперативна беседа със задържано лице в контролирана среда (каквато е полицейска сграда) е напълно недопустимо, тъй като от една страна подобно действие заобикаля норми от НПК, които регламентират процесуалния ред за депозиране на обяснения и гарантират правото на защита на обвиняемия, а от друга води до събиране на производни доказателства, които не могат да бъдат противопоставени на други такива, които имат първичен характер (в този смисъл НД 25/2018 г. 2 НО, НД 808/2018 г. 2 НО НД 956/2016 г. 2 НО, НД 1011/2017 г. 3 НО, дела пред ЕСПЧ *Titarenko v Ukraina* жалба 31720/2002 г., дело Д.М. срещу България жалба 34779/2009 г. и др.)

По сходни съображения правилно не са били ценени и изготвените в хода на проведените оперативни беседи веществени доказателствени средства.

Законосъобразно въззивният съд е приел, че в показанията на свидетеля М. (полицейски служител) не се съдържа конкретна информация извън субективната му убеденост, че четиримата подсъдими са съпричастни към извършването на двете инкриминирани деяния, която да дава възможност да бъдат формирани доказателствени изводи по отношение на факти, включени в предмета на делото.

Касационният съд категорично не може да приеме тезата на държавното обвинение, отразена в касационния протест, че съществуването на оперативна информация, събрана в хода на осъществената професионална дейност от полицейски служители и обективирана в докладни записки има доказателствена сила и може да бъде използвана за нуждите на наказателното производство. Както

бе отбелязано по-горе полицейските служители могат да имат качеството на свидетели по делото и да депозират показания в това си качество, като тези показания могат да доведат до установяване на факти и обстоятелства, от значение за изхода на делото само ако тази информация е първична по своя характер (например такава свързана с възприети конкретни действия на обвиняемия по укриване или унищожаване на веществени доказателства, за опит за бягство или лично възприети действия по осъществяване на деянието) когато тя е придобита по ясно установим начин. Когато полицейските служители твърдят, че определени факти са им станали известни въз основа на разследване и използване на оперативни методи и същите не са конкретизирани, тогава достоверността на информацията е практически непроверима от съда и затова тя не може да бъде възприета като достоверна. Ето защо и касационната инстанция приема, че в показанията на свидетелите Б., М. и П. не се съдържа информация, която да подкрепя обвинителната теза за съпричастност на подсъдимите към извършване инкриминираните деяния.

Правилно съдът е обсъдил и показанията на свидетеля К., които поддържа, че непосредствено след извършване на инкриминираното деяние с пострадал М. е възприел двама бягащи мъже, като е посочил, че един от тях е бил с необичайна походка. В показанията си той поддържа, че те са се качили в автомобил с тъмночервен цвят, като не е уточнил модела и марката му, но е посочил, че той е сходен на „Опел А.“. Вярно въззивният съд е преценил, че показанията на този свидетел не уличава нито един от подсъдимите в съпричастност към извършеното инкриминирано деяние и дори при съпоставяне с показанията на свидетел с идентификационен номер 8 (който твърди, че подсъдимия А. „тичал специфично с разтворени ръце и крака“) не може да се приеме, че показанията подкрепят обвинителната теза.

Съдът не възприе доводите на държавното обвинение, че откритата в персоналните компютри на двама от подсъдимите- А. и Й. информация с предмет изработване на самоделни взривни устройства е доказателство за съпричастността им към извършване на двете инкриминирани деяния. Действително тази информация установява наличието на интерес на двамата в тази област, но при липсата на други доказателства, установяващи съпричастността им към извършените деяния тя е недостатъчна за постановяване на осъдителен съдебен акт.

Касационният съд категорично не възприе и тезата на държавното обвинение, че към момента на извършване на инкриминираното деяние с пострадал М. чрез заключенията на приетите експертизи е било установено, че подсъдимите са комуникирали многократно помежду си посредством мобилни телефони и са осъществили това движение се в района на извършване на престъплението. Напротив заключението на обсъжданите експертизи дава основание да се приеме, че домовете на Г. и А. и този в който е живял пострадалия М. са били в рамките на една клетка на мобилен оператор и провеждането на разговори в обхвата ѝ не може да установи нито движение на подсъдимите, нито да установи, че двамата са били до дома на пострадалия и впоследствие са напуснали района.

Съдът не може да сподели тезата на прокуратурата, че открития текст на оставения до първия по време взрив хартиен носител, изписан посредством изрязани букви подкрепя обвинителната теза, тъй като по делото липсват доказателства той да е бил изготвен или поставен там от който и да е от тримата подсъдими.

Касационният съд не възприе и доводите на държавното обвинение, че обстоятелството, че в дома на един от подсъдимите са открити по електронна везна

следи от взривно вещество доказва неговата съпричастност, тъй като това вещество, макар и взривно е било различно от тези, които са използвани при изработката и на двете самоделни взривни устройства- предмет на това производство.

Касационната инстанция приема, че в хода на продължилото повече от дванадесет години наказателно производство, водено срещу четиримата подсъдими за осъществените две инкриминирани деяния са събрани доказателства и доказателствени средства, които установяват връзката между тях- това, че те са се познавали и общували с различна степен на интензивност, това, че те са имали сходни виждания по отношение на малцинствените групи и конкретно ромите, както и че подсъдимите Г. и А. са притежавали информация (запазена на персоналните им компютри) и очевидно са търсили такава свързана с изготвянето на самоделни взривни устройства. Установено е и това, че един от тях е получавал пратки и е съхранявал в дома си възпламенителни шнулове, които са могли да възпламенят взривно устройство идентично с това използвано при осъществяване на инкриминираното деяние с пострадал свидетеля М.. Тези обстоятелства категорично не могат да бъдат достатъчни, за да бъде прието, че обвинителната теза е доказана.

В хода на производството не бе установено който и да е от четиримата подсъдими да е проявявал агресия по отношение на роми, да е бил в конфликт с пострадалия М. или да е взимал участие в общи прояви (демонстрации, манифестации) или да е членувал в организация, в чиято основа да стоят расистки или ксенофобски идеи.

В хода на воденото наказателно производство са събрани всички възможни и относими към предмета на доказване доказателства и доказателствени средства и са обсъдени както самостоятелно, така и в тяхната взаимовръзка. Настоящият касационен състав изцяло споделя изводите на предходните първоинстанционен и въззивни състави, че по делото липсват доказателства, които да позволяват да бъде постановен осъдителен съдебен акт по отношение на който и да е от четиримата подсъдими за което и да е от осъществените инкриминирани деяния. Съществуването на доказателствени източници, които подкрепят обвинителната теза- за евентуален мотив за извършване на деянията, за определени интереси и умения, свързани с изработването на самоделни взривни устройства и евентуално открити следи от химически вещества, които могат да бъдат използвани за изработване на такива устройства категорично не са достатъчни да се прецени, че авторството на който и да е подсъдимите е доказано. В тази връзка практиката на касационната инстанция е константна, че осъдителната присъда не може да почива на предположения (Р №30/2011 г. по НД 655/2010 г., 2 НО), както и житейските аргументи, които не се подкрепят от доказателствени източници не могат да бъдат основа на осъдителен съдебен акт (Р 59/2016 г. по КН 86/2016 г. 2 НО).

Ето защо касационният съд прецени, че атакувания въззивен съдебен акт е правилен и законосъобразен и като такъв трябва да бъде оставен в сила.

С оглед пълнота на изложението касационният съд намира за необходимо да отговори на направеното оплакване от страна на защитата на подсъдимия С. (подкрепено от оплаквания със сходно съдържание от защитниците на останалите подсъдими в първоинстанционното и въззивното производство по делото) за това, че съдържанието на внесения обвинителен акт не отговоря на изискванията на чл.246 НПК и не съдържа конкретни обстоятелства, които позволяват да бъде установено осъщественото от подсъдимия С. инкриминираното деяние.

Касационната инстанция е категорична, че в обстоятелствената част на обвинителния акт следва да бъде отразена конкретната установена и известна

информация, която очертава престъпната дейност на привлеченото към наказателна отговорност лице. Това следва не само от разпоредбата на чл.246, ал.2 НПК, но и от процесуалната природа на обвинителния акт, който е процесуалния документ, очертаващ рамките на воденото наказателно производство. При липса на изискуемата в разпоредбата на чл.246, ал.2 НПК информация за подсъдимия е невъзможно той да разбере в извършването (или пропускането) на кои действия е обвинен и как те се съотнасят към повдигнатото му обвинение. Няма съмнение, че обвинителния акт е съвкупност от факти (задължително отразени в обстоятелствената му част) и право (коректно формулирано юридическо обвинение- съобразно разбирането на прокуратурата), като липсата на който и да е от двата компонента води до непълнота на обвинителния акт. Тази непълнота представлява съществено процесуално нарушение по смисъла на чл.348, ал.3 НПК защото пречатства възможността подсъдимият да се защити по инкриминираните факти, респективно нарушава правото му на защита.

При преглед на внесенния обвинителен акт обвиняемият С. е споменат в неговото начало (на стр.2- където са посочени кои са четиримата подсъдими) и при описание на осъществяването на инкриминираното деяние с пострадал И. (на стр.9- където е посочено, че четиримата подсъдими са изработили заедно самоделното взривно устройство и впоследствие то е било поставено пред клуб „Евророма“ от Г., Й. и А., а през това време С. се намирал в близост до мястото и пазел за евентуална поява на нежелани свидетели).

При липсата на информация кога е взето решението за извършване на деянието, кога, как, къде и при какви обстоятелства е било изработено взривното устройство следва извод, че единствената конкретна информация за подсъдимия С. е свързана с това, че той е пазил останалите. Съдържанието на обвинителния акт дава основание на касационния съд да прецени като основателно оплакването на защитата на този подсъдим, че обвинителния акт е непълен и допуснатото нарушение пречатства възможността му да се защити по повдигнатото обвинение. Няма съмнение, че този процесуален недостатък но основния процесуален документ в производството е могъл да бъде отстранен- било по реда на чл.249 НПК (стара редакция) било след като бъде констатиран в хода на водените въззивни наказателни или касационни производство и бъде проведено разпоредително заседание, но към настоящия момент този порок е неотстраним. Касационният съд съобрази, че разпоредбата на чл.354, ал.5 НПК съдържа безусловна забрана за връщане на делото, когато то се разглежда за трети път от касационната инстанция, като законодателят именно във връзка с нея е предвидил и допълнителните правомощия на този съд присъщи на въззивната инстанция, както и предвидената в закона възможност постановения касационен съдебен акт да бъде възобновен. Ето защо независимо от основателността на отправеното оплакване за нередовност на обвинителния акт същото не може да бъде уважено, поради изрична законова забрана този порок да може да бъде отстранен по обичайният, предвиден за това процесуален ред.

При преценката за значението на допуснатото нарушение на процесуални правила следва да бъде посочено и това, че нарушението е довело до засягане на правото на защита на подсъдимия С., но доколкото делото е приключило с постановяване на изцяло оправдателен съдебен акт, то правото на защита на този подсъдим е защитено в максимална степен и не се налагат допълнителни действия по охраната му.

Така мотивиран, Върховният касационен съд, Първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение №13 от 19.01.2023 г., постановено по ВНОХД №254/2022 г. по описа на Апелативен съд- гр. София.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.